

skal her indskyde som en Kendsgerning, at de Kirker, hvor det er private Tiendeydere, som eje Tienden, ere som Regel bedre vedligeholdte end de Kirker, hvor en enkelt Mand ejer Tienden. Dette, at vi saaledes have gjort vor Pligt til Dato er ydermere et Bevis for, at vi have den samme Ret. Da vi have den samme Pligt, ville vi ogsaa gerne have den samme Ret som andre Tiendeejere nu, da Tienden skal afløses. Hermed skal jeg anbefale Sagen.

Bluhme: Idet jeg i det væsentlige slutter mig til Lovforslaget, som det foreligger, ønsker jeg dog at gøre et Par Bemærkninger til § 3, der omhandler en paatænkt Tiendebank. Forinden vil jeg dog gerne sige et Par Ord over for den Opposition, som navnlig uden for denne Sal i Pressen har hævet sig mod en Tiendeafløsning. Det forekommer mig, at det er en aldeles urimelig Opposition, thi det kan dog ikke nægtes, at mere og mere er hele Befolkningen interesseret i de Forhold, som Tienden omfatter. Hvis vi se paa Præstetienden, er det dog klart, at der stilles bestandig større og større Fordringer til Præsternes Lønninger og Underhold og til deres Antal, og det er dog urimeligt, at de Folk, som betale Tienderne, desuden igennem Statskassen vedblivende skulle yde større og større Bidrag til disse Lønninger. Det samme gælder jo Kirkerne. Alverden bruger Kirkerne, ligesom enhver, der hører til Folkekirken, har Brug for Præsten, men alligevel er det kun en begrænset Del af Befolkningen, der maa udrede Lønningerne igennem Tienden, uagtet der jo stadig stilles større og større Fordringer. Som af den ærede sidste Taler nævnt blive jo de Kirker særlig godt vedligeholdte, som ere gaaede over til Tiendeydernes Eje, og der er ikke Grund til andet, end at den øvrige Del af Befolkningen ogsaa igennem Statskassen bør bidrage til Afløsningen, bidrage yderligere til Præsternes Underhold og Kirkernes Vedligeholdelse. Og hvad Kongetienden angaar, er det jo ikke disse Tiendeyderes Skyld, at Kongen i sin Tid har overdraget Bispetienden til private Folk. I Virkeligheden betale jo Tiendeyderne fuldt ud og mere end fuldt ud Løn til Bisperne, men samtidig maa de igennem Statskassen yde Bidrag til de faste Lønninger, som Statskassen yder. Jeg synes derfor, der er al mulig Grund til, at Staten ved Afløsningen af disse Tiender træder til med et større Bidrag. At de

bør afløses, synes mig ogsaa indlysende af den Grund, at det er en Skat, som med Rette vækker Utilfredshed. Man kan vel sige, at det er saa lang Tid siden, at den paagældende Uret blev begaaet, men det er af den Slags Ting, som nedarves ved Traditionen gennem Familierne, og aldeles udelukket kan man heller ikke paastaa, at Anledningen til Utilfredshed er, thi selv om det ikke er den samme Slægt, den samme Familie, som yder Tienden nu, sidder dog hele den Landbo-stand, som yder Tienden, over for de Slægter, som i sin Tid fik Fordel af Tienden, nemlig de gamle Slægter paa de adelige Gaarde. Der eksisterer jo endnu bestandig den samme Slægt, der opkræver den Tiende, som i sin Tid af Kongen blev given til Familien, og som blev fri for Tiende til stor Uret over for Bønderne. For mig staaer det saaledes, at det er af stor Betydning for et bedre Forhold mellem de forskellige Klasser, at Tienden bliver afløst, og jeg kan ikke se rettere, end at Staten har en Forpligtelse til at træde hjælpende til, fordi det er Uret, at de nuværende Tiendeydere, foruden i rigt Maal at betale, hvad der behøves til Gejstligheden, gennem Statskassen maa bidrage til yderligere at udvikle de paagældende Institutioner.

Naar man nu ikke vil gøre det ens for alle, men paastaar, at de Tiendeydere, som selv have købt deres Tiender og altsaa ere baade Tiendeejere og Tiendeydere, skulle staa uden for denne Lov, ja, saa er det den samme Historie om igen som ved Skattelovene, hvor man afløser Hartkornsskatterne og paalægger Ejendomsskyld. Det er Jyderne, det er Besidderne af Ejendomme i de mindre gunstig beliggende Egne i Landet, det gaar ud over ved Gennemførelsen af Skattelovene, og ogsaa nu, hvis denne Tiendelov skal gennemføres, som den her foreligger. Jeg ser ikke rettere, end at de nuværende Tiendeejere, som tillige ere Tiendeydere, have samme Ret til Godtgørelse, som maa tillægges alle de andre, og jeg gentager, hvad jeg sagde forleden Dag, at naar Jyderne gaa ind paa disse Forslag i den Form, hvori de foreligge, maa der, foruden den Karakter: at være en sejt Race, tillige tillægges dem Karakter af at være en meget beskeden Race. Jeg tror ikke, de Herrer ville blive vel modtagne af deres Vælgere, naar de komme hjem med Skatteloven og Tiendeloven i den Form, den efter det foreliggende vil faa.

Naar disse Tiender nu blive afløste